JYX
JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Kyckling, Erja; Riuttanen, Sanna

Title: Kielikoulutusta luokassa ja luokan ulkopuolella

Year: 2020

Version: Published version

Copyright: © Kieliverkosto ja kirjoittajat, 2020

Rights: CC BY 4.0

Rights url: https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/

Please cite the original version:

Kyckling, E., & Riuttanen, S. (2020). Kielikoulutusta luokassa ja luokan ulkopuolella. Kieli, koulutus ja yhteiskunta, 11(4). https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-kesakuu-2020/kielikoulutusta-luokassa-ja-luokan-ulkopuolella

Kieliverkosto (https://www.kieliverkosto.fi/fi)

Kielikoulutusta luokassa ja luokan ulkopuolella

Julkaistu: 10. kesäkuuta 2020 | Kirjoittanut: Erja Kyckling ja Sanna Riuttanen

Kesäloman jo häämöttäessä päätimme ilahduttaa lukijoitamme vielä yhdellä *Kieli, koulutus ja yhteiskunta* -lehden numerolla. Erinomaisia artikkeliehdotuksia oli kertynyt muun muassa teemavuoden kirjoituskutsun myötä enemmän kuin tarpeeksi. Kielivarannossa riittää tutkittavaa monesta eri näkökulmasta.

Koronakevään aikana Kieliverkostossa on keskitytty edistämään teemavuoden tavoitteita eli Suomen kielivarannon näkyväksi tekemistä. Osana vaikuttamistyötä laadimme yhdessä ohjausryhmän kanssa lausunnon selvityksestä usean kielen merkitsemisestä väestötietojärjestelmään. Oikeusministeriön toimittamassa selvityksessä esitettiin kahta vaihtoehtoista mallia, jotka toisivat eri tavoin näkyväksi yksilöiden ja yhteisöjen osaamia kieliä. Järjestelmän kehittäminen edistää erikielisten palveluiden ja kielikoulutuksen kehittämistä. Kieliverkosto kannatti mallia, jossa yksilö voisi merkitä järjestelmään monta keskenään tasavertaista äidinkieltä, minkä lisäksi asiointikieleksi merkittäisiin suomi tai ruotsi. Vaihtoehtona oli malli, jossa yksilö joutuisi valitsemaan äidinkielekseen yhden kielen ja muut (kenties yhtä hyvin osatut) kielet jäisivät kotikieli-merkinnän alle.

Väestötietojärjestelmän kehittäminen ei ole yksinkertaista, mutta näin tärkeän asian kohdalla se on sen arvoista. On tärkeää tehdä näkyväksi se, että yksilö voi kuulua ja identifioitua useisiin kieliryhmiin ja myös valita, miten hän tuo tätä ilmi. Järjestelmää on kehitettävä kielellisiä ihmisoikeuksia kunnioittaen, eikä muutosta saa käyttää yhdenkään kieliryhmän kielellisten oikeuksien heikentämiseen. Kieliverkosto pyrki lausunnossaan arvojensa mukaisesti siihen, ettei kieliä aseteta vastakkain, ja että kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus voidaan nähdä yhteiskunnallisesti arvostettuna, keskinäistä ymmärrystä lisäävänä tekijänä.

Oli väestötietojärjestelmän kehittämisen suunta mikä tahansa, viranomaisten on syytä kiinnittää huomiota selkeän ja tehokkaan viestinnän kehittämiseen kaikille Suomessa asuville kieliryhmille. Tarve monikieliseen, kattavaan ja ajankohtaiseen tiedotukseen on huomattu jo esimerkiksi koronaepidemian aiheuttamassa kriisissä. On myös huomioitava, että pelkkä järjestelmän kehittäminen ei riitä kielivarannon edistäjäksi, koska muutos ei sinällään vaikuta

kielellisiin oikeuksiin. Monikielisyyttä tukevaa toimintaa, koulutusta ja tutkimusta tarvitaan siis jatkossakin. Kieliverkoston lausunto on kokonaisuudessaan luettavissa osoitteessa: https://www.kieliverkosto.fi/fi/toiminta/kannanotot-lausunnot-ja-muut-materiaalit/kieliverkoston_lausunto_selvityksesta_usean_kielen_merkitsemisesta_vaestotietojarjestelmaan_290520.pdf (https://www.kieliverkosto.fi/fi/toiminta/kannanotot-lausunnot-ja-muut-materiaalit/kieliverkoston_lausunto_selvityksesta_usean_kielen_merkitsemisesta_vaestotietojarjestelmaan_290520.pdf)

Väestötietojärjestelmän kehittämisen lisäksi ajankohtaista on kansalliskielistrategian uudistaminen. Oikeusministeriössä valmistellaan tällä hetkellä Marinin hallitusohjelman (2019) mukaisesti kansalliskielistrategiaa. Sen tarkoituksena on taata kaikkien oikeus saada palvelua suomeksi tai ruotsiksi, minkä lisäksi tavoitteena on parantaa kieli-ilmapiiriä. Asiaa koskeva verkkokysely (https://www.strategydialog.com/afa7a319-0da8-410b-9f15-374028ba0499) on kenen tahansa vastattavissa vielä jonkin aikaa, ja oikeusministeriö järjestää aiheesta vuorovaikutteisia tilaisuuksia yhdessä erilaisten sidosryhmien kanssa. Nyt on aika vaikuttaa!

***

Tässä kesäkuun verkkolehdessä keskitytään kielten oppimiseen monessa eri kontekstissa, niin luokkahuoneessa, digitaalisesti kuin harrastuksenakin. Harrastus-näkökulma tuppaa usein jäämään piiloon, vaikka kielet ovat esimerkiksi vapaan sivistystyön kentällä yksi suosituin oppimisen kohde (ks. Pätäri ym. 2019)!

Verkkolehden kahdessa ensimmäisessä artikkelissa luodaan katsaus kieltenoppimiseen harrastuksena. Liisa Ranta-Ylitalo esittelee graduunsa perustuvassa artikkelissaan toiminnallisia harjoituksia, joita hän on käyttänyt saksan alkeiskurssilla. Aikuisetkin osaavat heittäytyä, kun oppimisen ilmapiiri on turvallinen. Käy poimimassa artikkelista monipuoliset harjoitukset kielten tunneille! Visa Helenius, Anneli Sarvi ja Matti Virtanen taas kertovat Turun yliopiston tiloissa toimivasta kerhosta, jossa opiskellaan rennossa ilmapiirissä latinaa ja muinaiskreikkaa. Kerho on hieno esimerkki siitä, miten innostuneet harrastajat voivat itse viedä harvinaisten kielten opiskelua eteenpäin.

Kahdessa seuraavassa artikkelissa syvennytään suullisen kielitaidon opetukseen ja sen kehittämiseen. Maria Kautonen ja Anna von Zansen kuvaavat artikkelissaan DigiTala-hankkeen työtä eli sitä, miten suullisen kielitaidon arviointia voidaan kehittää automaattisen puheentunnistuksen avulla. Tavoitteena on luoda digitaalinen työkalu, jonka avulla suullista kielitaitoa voidaan arvioida ja harjoitella tulevaisuudessa ylioppilaskirjoituksia ajatellen. Tämän jälkeen Anne Leinonen ottaa puheenvuorossaan kantaa ääntämistaitojen opetukseen etenkin suomi toisena kielenä -opetuksessa: Jääkö ääntämisen opetus liian vähälle huomiolle? Miten ääntäminen liittyy yhteiskunnalliseen osallisuuteen?

Leila Imppola väitteli huhtikuussa 2020 tutkimuksestaan (http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-8105-1), jossa hän on tarkastellut Saksassa toimivia Suomi-kouluja ja niissä opiskelleiden saksansuomalaisten käsityksistä

omasta kielitaidostaan. Artikkelissaan Imppola esittää tarpeellisia kehitysehdotuksia Suomi-koulujen toimijoille – toivottavasti ne tavoittavat kohderyhmänsä laajasti. Imppolan väitöstilaisuus järjestettiin poikkeuksellisella tavalla koronakevään sanelemana: väittelijä oli Saksassa, vastaväittäjä Kanadassa ja kustos Suomessa, ja silti tekniikka pelasi hyvin.

Kolmessa viimeisessä artikkelissa luodaan eri näkökulmia maahanmuuttajien koulutukseen, aikuisten oppimisen tukeen ja täydennyskoulutusten järjestämiseen. Mitä kaikkea on tärkeä ottaa huomioon, kun järjestää täydennyskoulutusta? Tuula Jäppinen ja Pirjo Pitkäpaasi esittelevät artikkelissaan Haaga-Helian järjestämää ammatillista myynnin täydennyskoulutusta, joka oli suunnattu korkeakoulutetuille maahanmuuttajille. Kävi ilmi, että koulutukseen osallistuneiden opiskelijoiden, työharjoittelupaikkojen edustajien ja opettajien odotukset eivät aina kohtaa. Jenna Savolainen taas kartoittaa Perustaidot haltuun -hankkeen (https://peda.net/oppimateriaalit/perustaidothaltuun) henkilökunnan kokemuksia täydennyskoulutuksen järjestämisestä aikuisten maahanmuuttajien ohjaajille. Yliopistoilla olisi vielä paljon kehitettävää täydennyskoulutusten järjestämisessä ja etenkin nyt, kun jatkuvan oppimisen uudistus on tapetilla!

Kesäkuun verkkolehden päättää Tiina Miikkulaisen, Anna Korhosen, Minna Pohjolan, Eeva-Maria Rantalan, Tiina Sinnemaan ja Riina Honkamäen artikkeli, jossa luodaan tärkeä katsaus kasvaviin erityisen tuen tarpeisiin aikuisten maahanmuuttajien koulutuksessa, esimerkiksi aikuisten perusopetuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa. Target-hanke on mahdollistanut erilaisia käytänteitä ja tukipalveluja, joiden soisi jäävän osaksi oppilaitosten arkea hankkeen jälkeenkin.

Kieliverkosto toivottaa kaikille verkkolehden lukijoille rentouttavaa kesää ja antoisia lukuhetkiä!

J.K. Jos lukeminen loppuu kesällä kesken, suosittelemme lämpimästi tutustumaan vastikään edesmenneen kääntäjätaiturin Tarja Roinilan (1964–2020) esseeseen Puhujaksi puhujien joukkoon (http://www.teos.fi/kirjat/kaikki/2020-kev%C3%A4t/puhujaksi-puhujien-joukkoon.html), jossa kuvataan hurmaavasti uusiin kieliin sukeltamista, niiden jatkuvaa oppimista ja niiden kanssa elämistä.

Erja Kyckling ja Sanna Riuttanen ovat Kieliverkoston projektitutkijoita.

Lähteet

Pätäri, J., Teräsahde, S., Harju, A., Manninen, J. & Heikkinen, A. (2019). Vapaa sivistystyö eilen, tänään ja huomenna: Vapaan sivistystyön rooli, asema ja merkitys suomalaisessa yhteiskunnassa ja koulutusjärjestelmässä. Vapaa Sivistystyö ry. Saatavilla: http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-1456-9 (http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-1456-9)

Valtioneuvosto (2019). Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma 10.12.2019. Osallistava ja osaava Suomi – sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta. Saatavilla: http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161931/VN_2019_31.pdf?sequence=1&isAllowed=y (http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161931/VN_2019_31.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

Artikkeliin viittaaminen

Kyckling, E. & Riuttanen. S.(2020). Kielikoulutusta luokassa ja luokan ulkopuolella. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 11(4). Saatavilla: https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-kesakuu-2020/kielikoulutusta-luokassa-ja-luokan-ulkopuolella (https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-kesakuu-2020/kielikoulutusta-luokassa-ja-luokan-ulkopuolella)